

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Zuzany Bystřické a soudců Mgr. Petra Pospíšila a JUDr. Kateřiny Mrázové, Ph.D., v právní věci žalobce **P. I.**, zastoupeného Mgr. Jaroslavem Topolem, advokátem se sídlem Na Zlatnici 301/2, Praha, proti žalované **Policii České republiky, Krajskému ředitelství policie Jihomoravského kraje**, se sídlem Kounicova 24, Brno, v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu spočívajícím ve vybrání kaucy od žalobce dne 15.5.2014,

t a k t o :

- I. Zásah žalované, spočívající ve vybrání kaucy ve výši 10 000 Kč od žalobce, realizovaný dne 15.5.2014 na ulici Ostravská v Brně, **byl nezákonný**.
- II. Žalovaná **je povinna** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení částku 14 342 Kč, a to k rukám jeho advokáta JUDr. Jaroslava Topola do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í

I. Žaloba

[1] Dne 18.6.2014 obdržel Krajský soud v Brně žalobu, jíž se žalobce domáhal ochrany před nezákonným zásahem žalovaného správního orgánu, spočívajícím ve výběru kaucy ve výši 10 000 Kč od žalobce jako řidiče motorového vozidla dle § 125a odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o silničním provozu“), a to dne 15.5.2014 v 16:50 hod. na ulici Ostravská v Brně.

[2] Konkrétně žalobce uvedl, že k vybrání kauce nebyla v daném případě splněna podmínka uvedená v § 125a odst. 1 zákona o silničním provozu. Příslušník Policie ČR, konající hlídku, která dne 15.5.2014 zastavila a kontrolovala žalobce jako řidiče, provedl svévolný výklad ust. § 125a odst. 1 cit. zák., v němž je jako nezbytná podmínka pro výběr kauce stanovena existence důvodného podezření, že se řidič bude vyhýbat přestupkovému řízení, přičemž od naplnění této podmínky se správní orgán konající předmětný úkon nemůže odchýlit na základě vlastní libovůle, především s ohledem na nutnost uplatňování základních zásad činnosti správních orgánů, zejména zásady zákonnosti. Výkladem § 125a odst. 1 zákona o silničním provozu lze dle žalobce dospět logicky k jedinému závěru, že výběr kauce musí být podmíněn jednak odůvodněným podezřením, že se řidič bude vyhýbat přestupkovému řízení, a jednak podezření o vyhýbání se řidiče přestupkovému řízení musí být důvodné, tedy založené na reálné situaci, vedoucí policistu k nabytí tohoto přesvědčení.

[3] Dle citovaného ustanovení je výběr kauce institutem toliko fakultativním, a tedy i při splnění všech podmínek kauce je její případný výběr toliko jednou z možností. Při zásazích policisty je nutno uplatňovat zásadu zdrženlivosti, tedy volit takový postup v řízení o trestním obvinění, který co nejméně zasahuje do základních práv a svobod občanů (§ 2 odst. 4 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „trestní řád“). Kromě výše sankce za přestupek, neměl policista žádný důvod domnívat se, že se žalobce bude vyhýbat správnímu řízení. Arogance řidiče, deklarovaná policistou v „Potvrzení o převzetí kauce“, byla toliko subjektivním vjemem policisty a nikoliv objektivní skutečností, zakládající důvodné podezření o vyhýbání se žalobce přestupkovému řízení. Údajná arogance žalobce není z videozáznamu, pořízeného žalobcem při zásahu, zřejmá.

[4] Výše sankce za přestupek není dostatečným odůvodněním výběru kauce. Druh a výše sankce za projednávaný přestupek nezavdává důvodnou obavu z toho, že se žalobce bude vyhýbat přestupkovému řízení (popř. že bude procesně nečinný či nedosažitelný). Jak vyložil Ústavní soud v nálezu ze dne 18.2.2010, sp. zn. I. ÚS 18/4908, „správní řízení nemůže být ovládáno zásadou součinnosti správních orgánů s účastníky řízení s tím, že spolupráci nelze vynucovat ukládáním sankcí“. Uvedený nálezn tak relativizoval předpokládanou nečinnost žalobce jako důvod pro vybrání kauce. Procesní pasivita nepředstavovala závažný problém pro řádné projednání věci. Zásadním důvodem pro výběr kauce zůstává důvodná obava z nedosažitelnosti podezřelé osoby, a to v případě neexistence trvalého bydliště podezřelého v ČR. Nebo je-li trvalé bydliště na takové adrese, kde je vyloučeno doručování tzv. „fíkcí“ a znemožněno ponechání oznámení o uložení zásilky. Vyhýbat se přestupkovému řízení může úspěšně pouze ten, komu nelze doručovat písemnost, a to ani fikcí.

[5] Jelikož v dané věci nebyla splněna podmínka uvedená v § 125a odst. 1 zákona o silničním provozu a podezření policisty nebylo dostatečně odůvodněno, jeho úkon (vybrání sankce) nesplňoval podmínky uvedené v § 125a odst. 1 cit. zák. a s ohledem na kogentní povahu tohoto právního předpisu šlo o úkon nezákonný.

[6] Žalobce odkázal na stanovisko veřejného ochránce práv, uvedené ve zprávě o výsledku šetření ze dne 30.4.2013, sp. zn. 953/2013/VOP/MK, kde ve výrokové části uvedl: I. navzdory vágnosti § 125a zákona o silničním provozu je důvodem pro výběr kauce především důvodná obava z procesní nedosažitelnosti osoby podezřelé ze spáchání přestupku; II. důvody vedoucí policistu k výběru kauce musí být na potvrzení o převzetí kauce řádně (tj. konkrétně)

uvedeny. Obecná floskule, že policista nabyt podezření, že dotyčný se bude vyhýbat správnímu řízení, je nedostatečná. Z důvodové části citovaného stanoviska dále vyplynulo, že lze-li kauci uložit jen tehdy, je-li dáno důvodné podezření o vyhýbání se řídiče přestupkovému řízení, pak sdělení, že „z jednání jmenovaného jsem pojal podezření ...“, nevypovídá o důvodech postupu policisty nic. V případě sdělení důvodů, že se řidič odmítal s policistou bavit, usmíval se a nesouhlasil s vyřízením věci v blokovém řízení, by sice šlo o vyjmenování důvodů postupu policisty, avšak pro naplnění „důvodného podezření“ by to rovněž nepostačovalo. Veřejný ochránce práv se dále pokusil o srovnání výběru kauce se vzetím do vazby, kdy i v případě vazebního jednání může být rozhodnuto o možnosti složit peněžitou záruku, přitom důvody směřující k takovému opatření musí být jasně zdůvodněny. Vybrání kauce má zajišťovací povahu a postup policisty při jejím provádění lze přirovnat k rozhodování soudu o vzetí do vazby, které musí obsahovat odůvodnění, z něhož bude patrné, z jakého důvodu bylo užito tohoto zajišťovacího institutu. Požaduje-li soud někdy jako záruku odevzdání cestovních dokladů, může jít pro některé občany o opatření méně omezující, než složení kauce ve výši 10 000 Kč. Ochrana majetku i ochrana osobní svobody jsou zaručeny Listinou základních práv a svobod a tato práva nesmí být ze strany státu nezákonným způsobem potlačována.

[7] Faktickým důvodem uložení kauce bylo dle žalobce jeho odmítnutí akceptovat blokovou pokutu ve výši 5 000 Kč za starou známku, přičemž žalobce současně nesouhlasil ani s blokovou pokutou za „folie na oknech“. Na základě toho policie přehodnotila svůj úsudek o skutkové a právní kvalifikaci skutku (dle potvrzení o převzetí kauce žalobce naplnil skutkovou podstatu dle § 125c odst. 1 písm.) bod 7 zákona o silničním provozu; což i v případě doplnění chybějícího písm. f) cit. ust. se dle žalobce neshoduje s policisty tvrzenými přestupky) a stanovila žalobci kauci pod pohrůžkou odtahování jeho motorového vozidla. V uvedeném případě nešlo o důvodné podezření policistů, že by se žalobce měl vyhýbat přestupkovému řízení, nýbrž šlo o nástroj msty, kterému byla uzpůsobena i skutková kvalifikace přestupku. Jelikož se výběr kauce stává formou msty policie za odmítnutí řešení přestupku v blokovém řízení, a to z důvodu zjednodušení práce (absence oznámení přestupku a příslušných úředních záznamů), je dle žalobce třeba pečlivě posuzovat, zda se fakticky jednalo o důvodné podezření, že se žalobce (přestupce) bude vyhýbat přestupkovému řízení.

[8] Žalobce považoval postup policisty za nezákonný, který nelze tolerovat, neboť jeho zásahem byla žalobci uložena povinnost složit kauci pod pohrůžkou odtahování vozu, přitom však nebyly naplněny zákonné podmínky k provedení takového zásahu.

[9] Na základě výše uvedeného žalobce navrhl, aby soud deklaroval, že výše specifikovaný zásah policisty spočívající ve výběru kauce ve výši 10 000 Kč od žalobce byl nezákonný.

II. Vyjádření žalované

[10] Žalovaná ve vyjádření k žalobě ze dne 11.7.2014 odkázala na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.2.2014, č.j. 4 Aps 9/2013-48, jenž uvedl, že na vymezení důvodu uložení kauce ve smyslu § 125a odst. 3 věty druhé zákona o silničním provozu nelze v písemném potvrzení o převzetí kauce klást na tyto důvody stejné nároky jako na odůvodnění správního rozhodnutí dle § 68 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, ve

znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“). Postačí srozumitelné a okolnostem věci odpovídající stručné vyjádření, v čem policista spatřuje důvodné podezření, že se řidič motorového vozidla bude přestupkovému řízení vyhýbat. Přitom je třeba přihlídnout k podmínkám, za nichž je „potvrzení“ vystavováno, když k tomu dochází zasahujícím policistou, na konkrétním místě zásahu, při frekvenci provozu, povětrnostní situaci či chování dotčeného řidiče při provádění silniční kontroly. Nejvyšší správní soud v uvedeném rozhodnutí potvrdil, že kauce nebyla vybrána nezákonně a považoval za dostačující, pokud policista v potvrzení poukázal na to, že z chování, jednání a vystupování řidiče na místě pojal důvodné podezření, že se bude správnímu řízení vyhýbat. Shrnul-li policista své postřehy a vjemy ze stěžovatelova chování do takového vyjádření, šlo o dostatečné odůvodnění podezření z následného vyhýbání se přestupkovému řízení. Policista současně poukázal na přestupkové jednání, z něhož byl řidič podezřelý.

[11] Nejvyšší správní soud dále v označeném rozhodnutí konstatoval, že při posouzení zákonnosti výběru kauce lze vedle potvrzení o převzetí kauce vycházet i z jiných podkladů, z nichž lze zjistit okolnosti uložení kauce. Takovými podklady (důkazními prostředky) mohou být např. oznámení o přestupku, úřední záznamy, svědecké výpovědi, či zvukové, obrazové nebo jiné nahrávky, které zachycují provádění zásahu a byly pořízeny v souladu se zákonem. Rozhodující bylo splnění zákonných podmínek pro vybrání kauce, včetně existence důvodného podezření o vyhýbání se řidiče správnímu řízení, a dále prokázání splnění těchto zákonných podmínek.

[12] Žalovaná proto v nyní posuzované věci poukazovala na text popisující průběh zákroku hlídky policie v souvislosti s jednáním žalobce dne 15.5.2014. Bylo zde popsáno mimo jiné chování žalobce po sdělení podezření ze spáchání přestupků: „...velice nadřazeným způsobem komentoval „pokud nemáte žádný záznam, tak vůbec nevím, co jste viděli, okamžitě mi to napište na oznámení a nezdržujte mne, spěchám, hlavně ať to jde ke správnímu orgánu, to si vyřídím“. Nenechal policisty domluvit a okamžitě vytáčet telefonní číslo, že si musí zavolat. Větu, že chce oznámení do správního řízení, opakoval několikrát. Po tomto sdělení hlídka pojala podezření, že se řidič bude vyhýbat správnímu řízení, z toho důvodu zavolala hlídku DI Brno k uložení kauce.“

[13] Ve výše odkazované věci – rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 27.2.2014, č.j. 4 Aps 9/2013-48, vzal soud v úvahu, že policista přihlédl i k tomu, že se řidič nevyjádřil k výběru kauce (dle potvrzení o převzetí kauce), odmítl se vyjádřit k vlastnímu přestupku a zejména odmítl podepsat oznámení o přestupku, resp. odmítl podpisem stvrdit, že byl poučen o průběhu správního řízení a doručování v jeho rámci. I z těchto okolností mohl zasahující policista podle Nejvyššího správního soudu oprávněně nabýt podezření, že se stěžovatel hodlá vyhýbat přestupkovému řízení.

[14] Dle žalované nastala velmi podobná situace i v nyní souzeném případě (viz zápis hlídky Oddělení silničního dohledu): „O přestupku bylo sepsáno oznámení, které si řidič podrobně přečetl a odmítl se vyjádřit i podepsat.“ K tomu poznámka zdejšího soudu: ze správního spisu vyplynulo, že toto uvedeno nebylo, nýbrž žalobce sdělil, že se vyjádří až před rozhodujícím orgánem ve věci.

[15] K důvodům uvedeným v „Potvrzení o převzetí kauce“ („Výše pokuty od 5 000 do 10 000 Kč, zákaz činnosti od půl roku do jednoho roku, odmítavé a arogantní jednání. Z výše uvedeného chování řidiče I. nebylo zcela jasné, že dostojí své zákonné povinnosti“) žalovaná uvedla, že policisté v daném případě vycházeli z názoru Krajského soudu v Brně deklarovaného v jeho rozsudku ze dne 12.12.2015, č.j. 29 A 49/2013-70, kde soud k důvodům, na jejichž základě může policista dospět k závěru, že se řidič bude vyhýbat správnímu řízení, výslovně uvedl (odst. 51): „... Stejně tak by mohla být dostačující rovněž situace, když řidiči hrozí za oznamovaný přestupek zákaz řízení či jiná citelná sankce (např. vyšší peněžitá pokuta)“. Podle žalované byly v posuzovaném případě splněny obě soudem demonstrativně zmíněné podmínky, tedy jak zákaz řízení, tak i vyšší peněžitá pokuta. Žalovaná zdůraznila, že uložení kauce dle § 125a zákona o silničním provozu a stanovení její výše není rozhodnutím vydávaným ve správním řízení, nýbrž opatřením, kterým je policista oprávněn zasáhnout na základě svého diskrečního oprávnění.

[16] Na základě výše uvedeného žalovaná navrhl, aby soud žalobu zamítl jako nedůvodnou.

III. Replika žalobce k vyjádření žalované

[17] V replice k vyjádření žalované ze dne 24.7.2014 žalobce nesouhlasil s názory žalované, zejména v tom, že v odůvodnění výběru kauce postačí jen stručné vyjádření policisty, v čem spatřuje podezření u řidiče, že se bude vyhýbat správnímu řízení. Žalobce trval na tom, že v dané věci bylo odůvodnění výběru kauce nedostatečné a výběr kauce tak byl nezákonný. Obecné tvrzení policisty o arogantním přístupu žalobce, stejně jako výše sankce za přestupek, byly nedostatečným důvodem pro výběr kauce (důvod nebyl v písemném potvrzení přesně uveden). Aroganci řidiče nelze směřovat s jeho záměrem vyhýbat se přestupkovému řízení. Jen stěží by bylo možno očekávat, že řidič oznamovaný policisty pro přestupek bude za to policistům děkovat či jinak projevovat náklonost.

[18] Rozsudek Nejvyššího správního soudu, na který žalovaná odkazovala, již byl překonán jiným rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 17.4.2014, č.j. 4 As 6/2014-27, podle něhož samotné spáchání přestupku není dostatečným důvodem pro vybrání kauce, jakožto ani případné odmítavé či arogantní jednání řidiče. Žalobce nadto doplnil, že arogantní chování důrazně popírá a současně tvrdil, že arogantně se naopak choval zasahující policista (viz videozáznam).

[19] Odkaz na úřední záznam, jako jednostranný úkon policisty mimo inkriminovanou situaci, je pro danu věc irelevantní a takový záznam nemůže být použit jako důkaz. Nadto deklarované arogantní chování nemůže být relevantním důvodem pro podezření, že by se žalobce mohl vyhýbat správnímu řízení.

[20] V daném případě pojali policisté podezření, že se řidič bude vyhýbat přestupkovému řízení, pouze z výše hrozící sankce a z údajného odmítavého a arogantního jednání žalobce. Výše sankce přitom není důvodem pro výběr kauce, neboť tím je pouze důvodné podezření, že se řidič bude vyhýbat přestupkovému řízení. Výše sankce toto podezření apriori nezakládá. V opačném případě by zákonodárce pro takové přestupky stanovil povinný výběr kauce.

Tvrzení o arogantním jednání žalobce je dle videozáznamu z místa provedené kontroly řidiče nepravdivé.

IV. Správní spis

[21] Ze správního spisu vyplynulo, že dne 15.5.2014 vydala Policie ČR, Městské ředitelství policie Brno, Dopravní inspektorát, žalobci „Potvrzení o převzetí kauce“. Z Potvrzení o převzetí kauce vyplývá, že dne 15.5.2014 v 16:50 hod. zastavila hlídka policie na ul. Ostravská v Brně žalobce jako řidiče osobního motorového vozidla zn. SEAT IBIZA, RZ: BZN 7857, červené barvy, aby jej zkontrolovala. Žalobce porušil § 17 odst. 5 písm. b) a c) zákona o silničním provozu, čímž naplnil skutkovou podstatu přestupku dle § 125c odst. 1 písm.) bod 7 zákona o silničním provozu. Jelikož policejní hlídka pojala „důvodné podezření“ (výše pokuty od 5 000 do 10 000 Kč, zákaz činnosti od půl roku do jednoho roku, odmítavé a arogantní jednání; z uvedeného chování žalobce nebylo jasné, zda dostojí své zákonné povinnosti), že by se žalobce mohl vyhýbat projednání věci v přestupkovém řízení, byla mu proto uložena peněžitá kauce ve výši 10 000 Kč, jako záruka, aby se dostavil k projednání věci u Magistrátu města Brna. Kauce byla složena žalobcem v hotovosti dne 15.5.2014 v 17:43 hod. Žalobce byl dále v Potvrzení o převzetí kauce poučen o důsledcích vybrání kauce a o podmínkách jejího vrácení podle § 125a odst. 5 a 6 zákona o silničním provozu. Žalobce svým podpisem na uvedeném potvrzení osvědčil, že poučení o důsledku vybrání kauce a podmínkách jejího vrácení porozuměl s tím, že k samotné přestupkové věci se vyjádří až před orgánem, který o ní bude rozhodovat.

[22] Ve správním spise se rovněž nachází pokladní doklad vystavený Magistrátem města Brna, ul. Kounicova, potvrzující složení kauce ve výši 10 000 Kč.

[23] Žalobcův vlastní videozáznam situace při policejní kontrole, který žalobce soudu předložil na CD, soud pro nadbytečnost nepoužil.

V. Posouzení věci Krajským soudem v Brně

[24] Zdejší soud se v mezích žalobních bodů zabýval tím, zda lze na základě zjištěného skutkového stavu dospět k závěru o nezákonnosti zásahu žalované, přičemž shledal, že **žaloba je důvodná.**

[25] Předmětem podané žaloby učinil žalobce zásah žalované spočívající ve vybrání od něj kance ve výši 10 000 Kč dle § 125a odst. 1 zákona o silničním provozu.

[26] Ochranu proti takovým útokům poskytuje od 1.1.2003 zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), v § 82, který zakotvuje možnost podat ke správnímu soudu žalobu na ochranu proti nezákonnému zásahu, pokynu nebo donucení správního orgánu, pokud zásah nebo jeho důsledky trvají, anebo hrozí-li jeho opakování a jestliže se náprava nelze domáhat jinými právními prostředky.

[27] K výběru kauce se vyjádřil Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 15.5.2014, č.j. 9 As 37/2014-43, tak, že „*Proti nezákonnému postupu policisty podle § 125a zákona o*

provozu na pozemních komunikacích, je třeba brojít žalobou na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu ve smyslu § 82 s.ř.s. Zásahem není samotná výzva policisty k uhrazení kauce, ale její výběr, tedy faktické převzetí peněžních prostředků a jejich následné zadržování, nebo alternativně zablokování či odtahování vozidla.“

[28] V dané věci žalobce od počátku přiléhavě koncipoval žalobu jako žalobu zásahovou dle § 82 a násl. s.ř.s. a nikoliv jinou žalobu, např. proti rozhodnutí správního orgánu atd.

[29] Shora uvedené závěry byly podpořeny již předchozím rozhodnutím Nejvyššího správního soudu ze dne 27.2.2014, č.j. 4 Aps 9/2013-48, z něhož vyplývá, že „výběr kauce nelze pojímat jako rozhodnutí správního orgánu ve smyslu § 65 odst. 1 s.ř.s., nýbrž proti uložení kauce zasahujícím policistou je třeba brojít žalobou na ochranu před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu ve smyslu § 82 s.ř.s.“. Pokud jde o obsah písemného potvrzení o převzetí kauce (bude rozebíráno níže), pak Nejvyšší správní soud k tomu zde uvedl, že „na vymezení důvodu uložení kauce, který je třeba dle § 125a odst. 3 věty druhé zákona o pozemních komunikacích uvést v písemném potvrzení o jejím převzetí, nelze klást nároky stejné, jako na odůvodnění správního rozhodnutí podle § 68 odst. 3 správního řádu. Postačí srozumitelné a okolnostem věci odpovídající stručné vyjádření, v čem policista spatřuje důvodné podezření, že se řidič motorového vozidla, podezřelý ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, bude vyhýbat přestupkovému řízení.“

[30] Dle § 124 odst. 10 písm. c) zákona o silničním provozu jsou příslušníci Policie České republiky ve služebním stejnokroji při dohledu na bezpečnost a plynulost provozu na pozemních komunikacích oprávněni zabránit v jízdě řidiči podle § 118a cit. zák. Podle písm. l) téhož odstavce jsou policisté dále oprávněni vybírat kauce podle § 125a cit. zák.

[31] Dle § 125a odst. 1 zákona o silničním provozu je policista *oprávněn vybrat od řidiče motorového vozidla podezřelého ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, u kterého je důvodné podezření, že se bude vyhýbat přestupkovému řízení, kauci od 5 000 Kč do 50 000 Kč, nejvýše však do výše hrozící peněžní sankce za spáchaný přestupek*. Složení kauce je dle odstavce 2 téhož paragrafu zárukou, že se řidič uvedený v odstavci 1 dostaví ke správnímu orgánu k projednání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích.

[32] Podle § 125a odst. 3 zákona o silničním provozu policista poučí při výběru kauce řidiče o důsledku vybrání kauce a podmínkách jejího vrácení a vystaví písemné potvrzení o převzetí kauce. V písemném potvrzení musí být uveden důvod uložení kauce. Podmínky vrácení, započtení nebo propadnutí kauce jsou upraveny v § 125a odst. 5 a 6 zákona o silničním provozu.

[33] Jak plyne nejen z citovaných ustanovení, ale též explicitně z důvodové zprávy k zákonu č. 411/2005 Sb. (v souvislosti se zakotvením institutu kauce byl do zákona o silničním provozu vložen i institut zabránění v jízdě s účinností od 1.7.2006) uvedená novela právní úpravy byla přijata ke zvýšení vymahatelnosti práva, a to původně zejména ve vztahu k řidičům – cizozemcům, kteří nemají na území České republiky trvalý nebo jiný dlouhodobý pobyt a dopustí se zde přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních

komunikacích. Kauce slouží jako záruka, že osoba podezřelá ze spáchání přestupku se dostaví ke správnímu řízení o tomto přestupku. Pokud řidič kauci nesloží, umožňuje zákon uplatnit vůči němu zásah spočívající v zabránění v jízdě (§ 118a odst. 1 písm. i) zákona o silničním provozu). Jedná se o instrumenty (kauce, zabránění v jízdě) zajišťující hladký průběh správního (přestupkového) řízení.

[34] Z výše uvedeného vyplývá, že policista je oprávněn vybrat od řidiče finanční kauci od 5 000 Kč do 50 000 Kč dle § 125a odst. 1 zákona o silničním provozu za kumulativního splnění dvou podmínek, tedy, že: 1) řidič je podezřelý ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, 2) existuje důvodné podezření, že se bude vyhýbat přestupkovému řízení.

[35] Zákon v § 125a odst. 3 zákona o silničním provozu výslovně policistovi ukládá povinnost dotčeného řidiče poučit o důsledku vybrání kauce a o podmínkách jejího vrácení. Rovněž mu ukládá povinnost vystavit písemné potvrzení o převzetí kauce. V dané věci tak policista učinil, tedy řádně poučil žalobce o důsledcích vybrání kauce a podmínkách jejího vrácení, a dále vystavil žalobci písemné potvrzení o převzetí kauce. Vedle toho musí být v písemném potvrzení uveden konkrétní důvod uložení kauce řidiči, a to nejen označením aplikovaných ustanovení zákona, ale též stručným uvedením skutečností, prokazujících splnění zákonných podmínek pro tento postup.

[36] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 15.5.2014, č.j. 9 As 37/2014-43, neplatí podezřelý kauci na základě rozhodnutí policisty o jejím výběru, ale proto, aby nebylo přistoupeno k zablokování či odtahování jeho vozidla. Výzvou policisty k uhrazení kauce ještě k žádnému zásahu do práv podezřelého nedochází, neboť tato výzva sama o sobě žádné právní ani faktické účinky nemá. Zásahem je až případný výběr kauce, tedy faktické převzetí peněžních prostředků a jejich následné zadržování. Tomu odpovídá i dikce § 125a zákona o silničním provozu, která (kromě jedné výjimky v § 125a odst. 3 větě druhé cit. zák. - „uložení kauce“) hovoří o výběru, převzetí či složení kauce, tedy o faktickém převzetí či předání finančních prostředků. O nezákonný zásah spočívající ve výběru kauce a jejím držení se tak bude jednat, pokud nebyly splněny podmínky § 125a zákona o silničním provozu pro její výběr.

[37] Gramatickým výkladem ust. § 125a odst. 3 zákona o silničním provozu lze dovodit, že se vystavuje písemné potvrzení o převzetí kauce, tedy o něčem, co již fakticky proběhlo, přitom potvrzení, jak již bylo shora uvedeno, nelze považovat za rozhodnutí. V písemném potvrzení musí být uveden důvod uložení kauce, resp. převzetí kauce. Jedná se o ochranu podezřelého nejen v tom, že potvrzuje převzetí peněz, ale i v tom směru, že zde musí být uvedeno, z jakého důvodu pojal policista podezření, že se bude podezřelý vyhýbat přestupkovému řízení. Podezřelému tak umožňuje snadněji polemizovat s oprávněností použitého důvodu v řízení před soudem. Přitom však „Potvrzení“ nemusí zjevně splňovat nároky kladené na rozhodnutí podle správního řádu, což odpovídá i povaze věci, neboť k výběru kauce dochází v průběhu silniční kontroly (na ulici, za běžného provozu), v rámci níž přichází v úvahu pouze uložení pokuty v blokovém řízení podmíněné souhlasem pachatele.

[38] Jak plyne z výše uvedeného shrnutí právní úpravy, pro zhodnocení zákonnosti zásahu spočívajícího v převzetí kauce dle § 125a odst. 1 a 3 zákona o silničním provozu je podstatným splnění dvou kumulativních podmínek.

[39] Pokud jde o podmínku existence podezření, že žalobce spáchal přestupek proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, pak má soud za to, že byla splněna (vyplývá z listin doložených žalovanou – potvrzení o převzetí kauce, úřední záznam z 15.5.2014, oznámení přestupku z 15.5.2014, popř. úřední záznam o přestupku v silničním provozu ze dne 19.5.2014). Videozáznam na CD z prováděné kontroly, předložený žalobcem, soud k důkazu pro nadbytečnost neprováděl, vzhledem k okolnostem níže uvedeným, navíc žalovaná s ním nebyla seznámena a dokazování lze provádět jen při jednání, které však ve věci nebylo prováděno, neboť účastníci řízení vyslovili souhlas s rozhodnutím soudu bez jednání (dle § 51 s.ř.s.). Soud měl navíc pochybnosti o tom, kdo záznam prováděl a zda byl zachycen celý průběh kontroly či spíše jen její část. Za této situace tak měl pochybnosti o kompletnosti a objektivnosti tohoto záznamu.

[40] Z Potvrzení o převzetí kauce vyplývá, že žalobce porušil § 17 odst. 5 písm. b) a c) zákona o silničním provozu, tedy ustanovení, která řidiči zakazují, aby předjížděl, jestliže by se nemohl bezpečně zařadit před vozidlo nebo vozidla, která hodlá předjet, a jestliže by ohrozil nebo omezil protijedoucí řidiče nebo ohrozil jiné účastníky provozu na pozemních komunikacích. Tímto porušením povinností měl žalobce podle policistů naplnit skutkovou podstatu přestupku dle § 125c odst. 1 písm. f) bod 7. zákona o silničním provozu (ačkoliv v potvrzení o převzetí kauce ani v úředním záznamu z téhož dne nebylo uvedeno písm. f) – bylo vynecháno, z dikce aplikovaného ustanovení zákona a rovněž z ust. § 17 však bylo toto zřejmé a jediné možné). Jak vyplynulo z Potvrzení o převzetí kauce ze dne 15.5.2014, žalobce se k samotným přestupkům odmítl na místě vyjádřit s tím, že se k nim vyjádří až před orgánem, který bude ve věci přestupku rozhodovat. Z oznámení přestupku ze dne 15.5.2014, založeného ve správním spise, vyplynulo, že řidič během jízdy nerespektoval jízdní pruhy, podjížděl odstavným pruhem, kde při přejíždění do pravého jízdního pruhu ohrozil souběžně jedoucí motorové vozidlo, dále omezil vozidla v levém jízdním pruhu s tím, že si žalobce takovou jízdou bezohledně počínal vůči ostatním účastníkům silničního provozu. Vedle toho však policisté hodnotili i přílišné zatmavení předních skel v rozporu se zákonem, dále rozměr pneumatik, neodstraněnou neplatnou dálniční známku a umístění předmětů ve výhledu. Na základě výše uvedeného soud považoval pro účely závěru o existenci podezření ze spáchání přestupku proti bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích, že žalobce byl jednoznačně podezřelým ze spáchání přestupku. Žalobce proti tomuto v žalobě nebrojil.

[41] V této souvislosti je nutno současně zdůraznit, že soud nečiní závěr o spáchání přestupku žalobcem. K závěru o naplnění všech znaků skutkové podstaty přestupku k rozhodnutí o vině a sankci je příslušný správní orgán projednávající přestupky na úseku bezpečnosti a plynulosti provozu na pozemních komunikacích.

[42] Naopak poslední podmínku, tedy existenci důvodného podezření, že se žalobce (řidič) bude vyhýbat přestupkovému řízení, soud shledal za nesplněnou.

[43] Jak již bylo uvedeno výše, účelem institutu kauce je především předcházení procesní nedosažitelnosti osoby podezřelé ze spáchání přestupku. Důvody vedoucí policistu k výběru

kauce musí být řidiči sděleny a řádně následně uvedeny v příslušném potvrzení o převzetí kauce (tj. dostatečně konkrétně, přitom postačí stručně). To platí i pro závěr pro podezření, že se řidič bude vyhýbat přestupkovému řízení, které podle podmínek stanovených zákonem má být důvodné (důvodné podezření o vyhýbání se přestupkovému řízení).

[44] Důvodnost postupu policisty, resp. aby bylo dáno ve věci podezření, že se žalobce bude vyhýbat přestupkovému řízení, mohou být rozmanité, avšak kromě spáchání přestupku musí být ještě dány další okolnosti, jako např. že řidič nemá na území ČR trvalé bydliště nebo má nahlášen trvalý pobyt na obecním úřadě, popř. v minulosti se přestupkovému řízení vyhýbal, hrozí mu pozbytí řidičského oprávnění v důsledku dosažení 12 bodů a nebo řidič sám avizuje, že přestupkové řízení bude mařit. V nyní posuzovaném případě však tyto skutečnosti dány nejsou, nebyla naplněna žádná skutečnost, z které by bylo možné dovozovat podezření, že se žalobce bude vyhýbat přestupkovému řízení, resp. žalovaná žádnou takovou skutečnost neuvedla a nedoložila. V potvrzení o převzetí kauce nebyly uvedeny konkrétní důvody vedoucí policistu k reálnému podezření, že se žalobce bude vyhýbat přestupkovému řízení.

[45] Pokud jde o Potvrzení o převzetí kauce ze dne 15.5.2014, pak v něm bylo uvedeno, že *„vzhledem k tomu, že hlídka DI pojala ve věci důvodné podezření (výše pokuty od 5 000 do 10 000 Kč, zákaz činnosti od půl roku do jednoho roku, odmítavé a arogantní jednání. Z výše uvedeného chování řidiče I. nebylo zcela jasné, že dostojí své zákonné povinnosti), že by se řidič mohl vyhýbat projednání věci na Magistrátu města Brna, byla mu uložena peněžitá kauce ve výši 10 000 Kč jako záruka, že se dostaví k projednání věci.“* Totéž bylo uvedeno v úředním záznamu Police ČR, Městského ředitelství policie Brno, Dopravního inspektorátu, ze dne 15.5.2014 s tím, že zde bylo ještě doplněno, že žalobce ani vozidlo neprocházelo pátracími evidencemi informačních systémů PČR. V oznámení přestupku ze dne 15.5.2014 nebylo k eventuální důvodnosti podezření, že se bude žalobce vyhýbat přestupkovému řízení, uvedeno nic bližšího, až na to, že žalobce s přestupky nesouhlasil a žádal o provedení správního řízení.

[46] I pokud by soud připustil, že předmětné důvody by stačilo uvést v pouhém úředním záznamu, pak nutno konstatovat, že důvody uvedené v tomto úředním záznamu jsou jednak shodné s potvrzením o převzetí kauce, a jednak jsou jednotlivě i ve svém souhrnu zjevně nedostatečné. Současně k tomu zdejší soud doplňuje, že Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 17.4.2014, č.j. 4 As 6/2014-27, v bodě 35 uvedl, že důvody, v nichž policie spatřuje důvodné podezření, že se řidič bude vyhýbat přestupkovému řízení, je třeba alespoň stručně uvést již „v příkazu k zabránění v jízdě odtazením vozidla“, a to proto, aby se s nimi mohl kontrolovaný řidič bezprostředně seznámit (srov. k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27.2.2014, č.j. 4 Aps 9/2013-48, bod 24). Ačkoliv toto konstatování provedl Nejvyšší správní soud ve vztahu k příkazu k zabránění v jízdě odtazením vozidla, má zdejší soud za to, že uvedené závěry lze vztáhnout i na obsah Potvrzení o převzetí kauce ve smyslu § 125a odst. 3 zákona o silničním provozu v nyní posuzované věci.

[47] Arogantní, přezíravé, agresivní nebo neslušné chování vůči policistům nelze v žádném případě akceptovat. Přesto takové jednání nemá bez uvedení dalších či bližších okolností žádnou spojitost se závěrem o „podezření z vyhýbání se přestupkovému řízení“. S odmítavým chováním přestupců se zasahující policisté ve své praxi setkávají a takovou reakci lze bohužel očekávat při zastavování vozidel policejní hlídkou. Toto negativní chování řidičů však nelze

bez dalšího spojovat s případným budoucím vyhýbáním se přestupkovému řízení. I kdyby se žalobce vůči policistům choval nevhodným způsobem, např. arogantně, přezíravě či agresivně, nebylo by možné ani z takového jednání bez dalšího dovozovat podezření z vyhýbání se přestupkovému řízení. Policisté v dané věci nedoložili cokoliv, co by bylo možné vyložit jako úmysl žalobce vyhýbat se v budoucnosti přestupkovému řízení.

[48] Pokud jde o možnou nespolupráci žalobce s policejní hlídkou, že žalobce jednal odmítavě a arogantně nebo, že s přestupky nesouhlasil a požadoval správní řízení, z čehož mělo být rovněž vyvozováno důvodné podezření, že se bude žalobce vyhýbat přestupkovému řízení, pak je nutno uvést, že osoba podezřelá z přestupku, je s policií povinna spolupracovat jen do určité míry, a to dané zákazem sebeobviňování. Automaticky však nelze s tímto spojovat podezření z vyhýbání se přestupkovému řízení (obdobně při odmítnutí projednání věci v blokovém řízení), jak to učinili policisté v dané věci. K zákazu sebeobviňování srov. nález Ústavního soudu ze dne 18.2.2010, sp. zn. I. ÚS 1849/08.

[49] Lze rovněž poukázat na to, že žalobce zřejmě nemá v evidenční kartě řidiče evidován přestupek. Dle úředního záznamu ze dne 15.5.2014 neprochází žalobce ani jeho vozidlo pátracími evidencemi informačních systémů PČR. Současně lze poukázat na to, že žalobce má trvalý pobyt na území České republiky a též na to, že se dříve nevyhýbal projednání přestupku.

[50] Ze shora uvedeného výkladu lze závěrem shrnout, že v dané věci nebyly splněny podmínky pro výběr kauce stanovené v § 125a odst. 1 a 3 zákona o silničním provozu. Především chybělo „důvodné podezření, že se žalobce bude vyhýbat přestupkovému řízení“. Samotná výše hrozící pokuty od 5 000 do 10 000 Kč, zákaz činnosti od půl roku do jednoho roku či odmítavé a arogantní jednání řidiče přímo nesvědčily o tom, že se bude žalobce vyhýbat přestupkovému řízení, resp. nenásvědčovaly důvodnému podezření, že se žalobce bude vyhýbat přestupkovému řízení. Hrozba sankce a momentální negativní chování podezřelého ještě nezakládají důvodné podezření, že se bude vyhýbat přestupkovému řízení. V daném případě tak nebyla splněna nezbytná podmínka pro vybrání kauce od žalobce.

[51] Argumentace policisty nic nevypovídala o důvodném podezření z vyhýbání se přestupkovému řízení řidiče. Dle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27.2.2014, č.j. 4 Aps 9/2013-48, bod 24 a 25, má být v písemném potvrzení o převzetí kauce vymezen důvod uložení kauce, přičemž na tyto důvody nemají být kladeny nároky stejné jako na odůvodnění správního rozhodnutí podle § 68 odst. 3 správního řádu. Postačí jen srozumitelné a okolnostem věci odpovídající stručné vyjádření, v čem policista spatřuje důvodné podezření, že se řidič podezřelý ze spáchání přestupku bude vyhýbat přestupkovému řízení. Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku dále uvedl, že je třeba přihlídnout k podmínkám, za nichž je potvrzení o převzetí kauce vystavováno (zasahujícím policistou v prostředí zásahu, při frekvenci provozu a povětrnostní situaci, popř. za určitého chování dotčeného řidiče při provádění silniční kontroly). V nyní projednávané věci tak lze jednoznačně požadovat v Potvrzení o převzetí kauce uvedení srozumitelného a stručného vyjádření policisty o tom, v čem spatřuje důvodné podezření z vyhýbání se žalobce přestupkovému řízení, byť na obsah nelze klást nároky stejné jako na odůvodnění správního rozhodnutí. V projednávané věci toto však nebylo splněno a v Potvrzení o převzetí kauce (ani v jiném podkladu obsaženém ve správním spisu) nebyly sděleny konkrétní reálné důvody (důvodné podezření), pro které by se

měl žalobce vyhýbat přestupkovému řízení. O relevantní důvody by šlo tehdy, pokud by nasvědčovaly budoucí nedosažitelnosti žalobce pro účely přestupkového řízení. Takovými důvody však nebyly ty, které osvědčovaly jen samo jednání žalobce při policejní kontrole. V dané věci proto nebyl výběr kauce v souladu se zákonem, neboť k tomu nebyly splněny zákonné podmínky.

VI. Závěr a náklady řízení

[52] Z výše uvedených důvodů soud dospěl k závěru o nezákonnosti předmětného zásahu dle § 87 odst. 2 s.ř.s. (ve smyslu § 87 odst. 1 věty za středníkem s.ř.s. vycházel soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu).

[53] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s.ř.s., podle něhož nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Žalobce dosáhl v řízení o žalobě plného úspěchu, a proto má právo na náhradu nákladů řízení vůči žalované. Odměna advokáta a náhrada hotových výdajů byla stanovena podle vyhl.č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů. V daném případě se jednalo o tři úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení, žaloba, replika) a tři režijní paušály, ve výši 3 x 3 100 Kč a 3 x 300 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. a), d), § 13 odst. 3 advokátního tarifu], tedy celkem 10 200 Kč. K tomu byla připočtena 21% DPH ve výši 2 142 Kč, kterou je povinen advokát žalobce odvést státu z odměny a náhrady hotových výdajů jako plátce DPH. Žalobci dále přísluší náhrada za zaplacený soudní poplatek za řízení o zásahové žalobě ve výši 2 000 Kč. Celkem mu tedy vůči žalované byla přiznána náhrada nákladů řízení ve výši 14 342 Kč. K jejímu zaplacení soud určil přiměřenou lhůtu.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 19. prosince 2014

JUDr. Zuzana Bystřická, v.r.
předsedkyně senátu